

Робоча програма навчальної дисципліни «**Правове виховання дітей дошкільного віку**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **012 Дошкільна освіта** освітньої програми «**Дошкільна освіта**».

Розробники: Милян Жанна Іванівна, викладач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 15 від «27» червня 2024 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

(підпис)

/Оксана ПОВІДАЙЧИК/
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 8 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук

(підпис)

/Олена ПОПАДИЧ/
(прізвище та ініціали)

© Милян Ж.І., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	3	4
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	5	7
	Лекції:	
	30	10
	Практичні (семінарські):	
	30	8
Форма підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Правове виховання дітей дошкільного віку**» ознайомити студентів із нормативно-правовими документами, що визначає охорону дитинства в Україні як стратегічний загальнонаціональний пріоритет; набути знання про ознаки, функції, завдання та зміст правового виховання, сформувані їх правову культуру, що передбачає свідомого ставлення до своїх прав та обов'язків перед суспільством і державою.

Предметом вивчення дисципліни є вивчення теоретичних та практичних основ проблеми правової охорони дитинства в дошкільній освіті, розвиток творчого мислення, дослідницьких навичок, наукової інтуїції, творчий підхід до сприйняття знань.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- розкрити актуальні проблеми-правового захисту дітей в Україні;
- висвітлити принципи та напрями правового захисту дітей дошкільного віку в Україні;
- окреслити коло знань і навичок, які потрібні майбутньому вихователю дошкільної освіти;
- сформувані у студентів потребу в постійній систематичній самоосвіті та самовихованні як необхідних умовах професійного росту.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага, толерантність).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки в полікультурному суспільстві.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Правове виховання дітей дошкільного віку**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 1 Історія та культура України;
- ОК 4 Філософія;
- ОК 10 Історія педагогіки;
- ОК 13 Теорія виховання;
- ОК 18 Загальна психологія;
- ОК 19 Дитяча психологія;
- ОК 24 Методика виховної роботи у закладах дошкільної освіти.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Дошкільна освіта**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 1
Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.	ПРН 2
Бути знайомим з ознаками булінгу, в тому числі на етнічному ґрунті в полікультурних регіонах. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.	ПРН 11
Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.	ПРН 15
Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Правове виховання дітей дошкільного віку**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати теоретичні основи основних нормативно-правових документів щодо прав захисту дітей; нормативні документи про соціально-правові основи Конвенції ООН «Про права дитини» та виховання правової культури у дітей дошкільного віку, формування правової культури батьків.	ПРН 1
Знати методичні основи умінь і навичок дошкільників з правового виховання; педагогічні заходи щодо забезпечення гарантованих умов життя, підтримки життєзабезпечення і гармонійного розвитку дитини з метою задоволення її потреб та інтересів.	ПРН 2
Вміти спостерігати за взаємодією педагога-вихователя із дітьми раннього та дошкільного віку, виявляти ознаки булінгу та використовувати прийоми попередження та протидії йому; розкрити у дитини шлях до прийняття та визнання об'єктивної правосвідомості.	ПРН 11
Вміти розтлумачити права та обов'язки громадянина через свою особисту діяльність у будь-якій сфері людського життя та на основі програм дошкільної освіти; розкрити активну соціалізуючу роль дитини для себе та впевнитись у її впливі на суспільний прогрес.	ПРН 15
Вміти сформулювати вирішення виховних проблем взаємодії педагога й дитини; поєднувати зміст, форми і методи правового та морального виховання у роботі з батьками; сформулювати поняття про заклади дошкільної освіти; обґрунтувати дотримання чіткого режиму дня, створення розвивального середовища, організацію освітньої роботи та взаємодію дітей і дорослих.	ПРН 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання з дисципліни: іспит, тести, доповіді-повідомлення, презентація результатів виконання дослідницьких завдань.

Аудиторна, самостійна та індивідуальна робота здобувача забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями, дистанційною організацією навчання в системі Moodle,

методичними рекомендаціями для самостійної роботи; тестовими завданнями для контролю та самоконтролю знань, умінь і навичок.

Самостійна робота також містить: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до практичних занять; систематизацію вивченого матеріалу перед підсумковим контролем; розроблення схем, таблиць, діаграм, мультимедійних презентацій тощо.

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми професійно орієнтованої проблематики та його презентація; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; аналіз підручників; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми тощо.

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи та форми навчання:

Методи та форми організації навчальної діяльності студентів: лекція, практичне заняття, самостійна робота, консультація.

Словесні методи навчання: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж.

Наочні методи навчання: спостереження, ілюстрація, демонстрація, презентація.

Практичні методи навчання: вправи, тестування.

Методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності студентів: інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний).

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: ділові та рольові (драматизація) ігри, дискусії і диспути, студентські наукові конференції, створення ситуації емоційно-моральних переживань, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: індивідуальне опитування здобувачів вищої освіти на практичних заняттях, письмовий контроль, виконання практичних завдань, самостійна робота, доповідь, мультимедійна презентація.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	50	100
7	7	7	7	7	8	7		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
8	8	8	8	9	9		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	8	30	7	30
Індивідуальні завдання	2	10	2	10
Навчання на онлайн-платформах з поданням сертифікату про результати навчання*	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом	12	100	11	100

*Здобувачі освіти можуть отримати бали за вивчення окремих питань змісту дисципліни через навчання на масових відкритих онлайн-курсах в Україні за умови наявності відповідного сертифікату (Prometheus, EdEra, Дія. Цифрова освіта, ІППО, Всеосвіта та ін.). Наприклад, платформа Prometheus – онлайн-курси «Травмообізнані: практики для вихователів і вчителів» (<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/trauma-aware-practices-for-teachers/>); «Травмообізнані: вплив травми на розвиток дітей раннього віку» (<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/trauma-informed-early-child-development/>); платформа Ceinternational1892 – онлайн-курси «Я і якісне та цілісне навчання. Соціально-емоційне навчання і психосоціальна підтримка» (<https://learning.ceinternational1892.org/explore/ya-i-yakisne-ta-cilisne-navchannya-socialno-emociyne-navchannya-i-psihosocialna-pidtrimka>), «Благополуччя та Захист Дітей» (<https://learning.ceinternational1892.org/explore/blagopoluchchya-ta-zahist-ditey>); платформа EdEra – онлайн-курси «Основи правосуддя, дружнього до дитини» (<https://study.ed-era.com/uk/courses/course/4343>), «Родина для дитини: виховання дітей, які залишилися без турботи батьків» (<https://study.ed-era.com/uk/courses/course/5275>).

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До письмової контрольної роботи допускаються всі студенти, незалежно від кількості балів, отриманих на практичних заняттях і презентації індивідуального завдання. Після виконання програми змістового модуля у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль, який оцінюється від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Модульна контрольна робота складається з 50 тестових завдань у Google-формі, кожне завдання оцінюється в один бал.

40-50 балів – здобувач виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі і виявив при цьому:

- глибокі та повні знання матеріалу дисципліни;
- вільне володіння науковою термінологією;
- творчу самостійність;
- високу культуру оформлення знань та відповідний рівень умінь і навичок.

30-39 балів – здобувач виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі, вичерпно реалізував усі питання, виявив творчу самостійність, добре орієнтується в сучасних проблемах основ педагогіки, продемонстрував високу культуру оформлення знань, належний рівень умінь та навичок, але в роботі наявні окремі несуттєві помилки. Ставиться за виконання 75 % усіх завдань.

20-29 балів – здобувач виявив задовільні знання матеріалу, але допустив при цьому окремі грубі фактичні помилки та неточності, а культура оформлення знань та рівень його умінь і навичок ще недостатні. Правильно виконано більше 50% запропонованих завдань

10-19 балів (оцінка «незадовільно») – здобувач не виявив достатніх фахових знань з предмета, не досяг реалізації завдання через загальну слабку орієнтацію в програмовому матеріалі, а культура

його мовлення й оформлення знань незадовільні. Завдань виконано менше від 50 %.

За роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, а також за самостійну роботу кількість балів залежить від дотримання наступних вимог: повний обсяг виконання навчальних завдань, своєчасність; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань та ініціативність у навчальній діяльності.

1-9 балів – не в змозі викласти зміст питань, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, вирішує завдання, які потребують однослівної відповіді.

0 балів – здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковим семестровим контролем з дисципліни «Правове виховання дітей дошкільного віку» є **залік**, який проводиться в усній формі.

Відповідно до «*Положення про порядок та методик проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті*» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувач, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові

помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Академічна доброчесність: політика щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності з урахуванням норм «Положення про академічну доброчесність в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (затверджене вченою радою університету від 23.02.2017 р., протокол № 3).

Правила перезарахування кредитів у випадку мобільності: політика щодо перезарахування кредитів ЄКТС у випадку мобільності формується з урахуванням норм «Положення про порядок визнання (перезарахування) кредитів ЄКТС для учасників програм академічної мобільності у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» (затверджене вченою радою університету від 30.05.2019 р., протокол № 6).

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті: політика щодо визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, формується з урахуванням норм «Положення про порядок визнання в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» результатів навчання, здобутих протягом неформальної та/або інформальної освіти (затверджене вченою радою університету від 18.12.2023 р., протокол № 11).

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Забезпечення прав дитини: особливості, історія та нормативно-правові документи

Тема 1. «Правове виховання дітей дошкільного віку» як навчальна дисципліна.

Загальна характеристика, мета і завдання навчальної дисципліни «Правове виховання дітей дошкільного віку». Вимоги до знань та умінь студентів. Місце і роль навчальної дисципліни «Правове виховання дітей дошкільного віку» в системі підготовки кваліфікованого вихователя закладу дошкільної освіти. Предмет навчальної дисципліни «Правове виховання дітей дошкільного віку». Місце і роль навчальної дисципліни «Правове виховання дітей дошкільного віку» в системі педагогічних навчальних дисциплін. Зв'язки навчальної дисципліни з іншими суспільно-гуманітарними навчальними дисциплінами. Методологічні підходи до розуміння сутності та змісту правового виховання. Правове виховання як соціокультурний феномен.

Тема 2. Правова освіта дітей: поняття, значення, функції, принципи.

Поняття правової освіти населення. Правова освіта та правове виховання: поняття та співвідношення. Правова освіта – безперервний процес цілеспрямованого формування правового мислення, правового світогляду, правової свідомості та правової культури особистості дитини, а також вихователя закладу дошкільної освіти з метою розвитку правових настанов, ціннісних орієнтацій, формування навичок і моделей правомірної поведінки. Ознаки правової освіти. Місце,

роль та значення правової освіти населення в системі освіти в Україні та у процесі формування правової держави і громадянського суспільства. Функції правової освіти дітей: пізнавальна (когнітивна, евристична), ідеологічно-виховна, прогностична, регулятивна (нормативна), практико-прикладна, охоронна, профілактична, комунікативна. Принципи правової освіти дітей. Принципи правової освіти як нормативно-регулятивні основи, обумовлені закономірностями суспільного розвитку і механізму правового регулювання, вихідні положення, ідеї, які є орієнтирами, вимогами його здійснення, що визначають процеси формування правової свідомості, правової і професійної культури, законслухняності, правомірної поведінки та соціально-правової активності особи. Система принципів правової освіти (принципів її здійснення) як сукупність загальних та спеціальних (організаційно-функціональних) принципів. Соціалізація як головний чинник правового виховання.

Тема 3. Генеза вітчизняного правового виховання.

Історичні традиції правового виховання в Україні. Правове виховання і правова освіта за часів Київської Русі. «Номоканон», церковні статuti князів Володимира Святославича та Ярослава Мудрого як джерела церковного права та правового виховання. Книжково-освітня реформа Ярослава Мудрого. Вивчення юриспруденції за «Руською правдою» у палацових школах. Особливість правового виховання населення Київської Русі: поєднання двох традицій права – звичаєвого та писаного. Традиції правового виховання українського народу та козацька держава. Виховання законслухняних громадян як завдання правового виховання у ХІХ ст. Правове виховання та правова освіта за часів Української Народної Республіки, Гетьманату П. Скоропадського.

Тема 4. Нормативно-правове забезпечення правового виховання дітей в Україні.

Система законодавства про правову освіту та правове виховання в Україні. Конвенція ООН про права дитини як концепція соціально-правового захисту дитини. Принципи конвенції. Основні положення Конвенції ООН про права дитини: сутність, взаємозв'язок. Класифікація прав дитини. Найкращі інтереси дитини. Керівні принципи ООН щодо альтернативного догляду дітей. Система захисту дітей в Україні. Завдання системи захисту дітей. Міжнародний досвід побудови системи захисту дітей.

Закон, що визначає охорону дитинства в Україні як стратегічний загальнонаціональний пріоритет. Права та свободи дитини. Дитина і сім'я. Дитина і суспільство. Діти, які потребують особливого захисту держави. Відповідальність за порушення законодавства про охорону дитинства. Міжнародне співробітництво.

Характеристика понять «дитина», «дитинство», «захист дитинства», «охорона дитинства». Актуальність проблематики дитинства на сучасному етапі. Основні принципи охорони дитинства. Система заходів щодо охорони дитинства. Організація охорони дитинства на сучасному етапі. Характеристика компонентів Закону України «про охорону дитинства».

Тема 5. Правове виховання дітей як напрямок дошкільної освіти.

Основні аспекти правового виховання дітей дошкільного віку. Аналіз змістової лінії «Психічне Я» сфери життєдіяльності «Я сам» Базового компонента дошкільної освіти України. Обсяг знань, умінь і навичок дошкільників з правового виховання. Формування видів моральних почуттів. Прийоми та методи правового виховання педагогів. Вирішення виховних проблем взаємодії педагога і дитини. Завдання, прийоми та методи правового виховання. Роль сім'ї у вихованні правової свідомості дитини. Зміст, форми і методи правового та морального виховання у роботі з батьками.

Тема 6. Система правового виховання в Україні.

Система правового виховання як цілісність, сукупність певних компонентів, які у взаємодії та взаємозв'язках забезпечують виконання поставлених перед нею завдань та досягнення запланованого результату. Наукові підходи до структурування системи виховання в Україні. Структура системи виховання в закладі дошкільної освіти як сукупність таких інваріантних компонентів: суб'єкт-суб'єктного, цільового, змістового, організаційного, результативного. Суб'єкти, які забезпечують поширення правового виховання. Суб'єкти, котрі набувають правову освіту (суб'єкти правовиховного впливу). Цільовий компонент системи виховання як такий, що забезпечує її конкретне спрямування. Змістовий компонент системи виховання як такий, що

опосередковує систему теоретичних знань та практичних умінь і навичок, ціннісних установок і ставлень, що засвоюються у процесі набуття освіти на основі інтеріоризації певних цінностей (загальнолюдських, правових, моральних). Організаційний компонент системи виховання в Україні та в закладі дошкільної освіти як сукупність нормативно-правових актів, які регулюють функціонування цієї освітньої системи, на основі яких здійснюється організація та проведення правоосвітніх заходів. Організаційний компонент системи виховання в Україні та в закладі дошкільної освіти як сукупність форм, методів, прийомів, засобів, як комплекс заходів виховного, навчального та інформаційного характеру, технологій. Результативний компонент системи виховання в Україні та в закладі дошкільної освіти як такий, що передбачає перевірку, оцінювання, оцінку і безпосередньо результати навчання. Його роль в освітній системі. Чинники зовнішнього середовища системи виховання в Україні та в закладі дошкільної освіти: соціально-економічний та соціокультурний (як визначальні чинники), політико-правовий, науковий, історико-генетичний, євроінтеграційний, педагогічний. Структура правовиховного процесу на тлі особливостей його предметної сфери. Девіантна поведінка як об'єкт правовиховного впливу

Тема 7. Мета і завдання правового виховання в закладі дошкільної освіти

Мета і завдання правового виховання в закладі дошкільної освіти згідно з Національною програмою правової освіти населення. Формування високого рівня правової культури дошкільників, їх ціннісних орієнтирів та активної позиції як члена громадянського суспільства. Наукові підходи до визначення мети і завдань правового виховання в закладі дошкільної освіти (аналіз та узагальнення). Складники мети правового виховання в закладі дошкільної освіти, спрямованої на формування комплексу специфічних якостей особистості в правовій сфері життєдіяльності: формування і розвиток системи правових знань; формування і розвиток правових цінностей, переконань, мотивів правомірної поведінки; формування і розвиток навичок правомірної, соціально-активної поведінки. Чинники досягнення мети правової освіти населення в Україні. Певний рівень правової освіченості особи як результат правової освіти. Компетентність особи у галузі права. Поняття та види правової компетентності. Основи організації та управління правовим вихованням в закладі дошкільної освіти.

Модуль 2. Правове виховання дошкільників – як необхідна передумова успішного виховання дитини.

Тема 1. Організація правового виховання в Україні та в закладах дошкільної освіти.

Етапи реалізації правового виховання: надання правової освіти в усіх дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих навчальних закладах, закладах післядипломної освіти. Напрями реалізації правового виховання: правова освіта і виховання дітей; правова освіта депутатського корпусу всіх рівнів; правова освіта працівників органів виконавчої влади на місцях; правова освіта працівників органів управління громадських організацій; правова освіта посадових осіб комерційних корпорацій, асоціацій, міжгалузевих, регіональних та інших об'єднань; правова освіта правопорушників у місцях позбавлення волі; методичне забезпечення правової освіти.

Тема 2. Особливості правової освіти і правового виховання в інших державах.

Практичні моделі правового виховання: світовий та вітчизняний досвід. Правове виховання у країнах Західної Європи. Правове виховання у східних країнах (Китай, Японія та арабські країни). Американська модель правового виховання.

Тема 3. Педагогічний супровід правового виховання дітей дошкільного віку.

Дошкільна освіта як обов'язкова складова системи безперервної освіти в Україні. Періоди дошкільного віку. Завдання та принципи дошкільної освіти. Типи закладів дошкільної освіти. Форми життєдіяльності закладу дошкільної освіти. Створення розвивального середовища. Основні організаційні методи та форми роботи з дітьми.

Тема 4. Правоосвітня робота в закладі дошкільної освіти

Організація освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Зміст дошкільної освіти. Учасники освітнього процесу. Права дитини у сфері дошкільної освіти. Повноваження та завдання органів управління виконавчої влади у галузі освіти і науки. Основні завдання органів управління системою дошкільної освіти. Правовиховна та правоосвітня діяльність в закладі дошкільної освіти.

Організація освітньої роботи та взаємодія дітей і дорослих: «педагоги-дитина-батьки».

Тема 5. Система роботи педагогів з дітьми дошкільного віку за парціальними програмами по правовому вихованню.

Модель формування правового світогляду дошкільників. Перспективне планування освітньої роботи з дітьми молодшого, середнього та старшого віку. Зміст та завдання виховної роботи з дітьми. Програма з правового виховання дітей дошкільного віку «Я – маленька людина». (http://nem-ruo.edu.kh.ua/metodichna_robota/doshkiljna_osvita/parcialjni_programi_monu/).

Тема 6. Партнерство між родиною і ЗДО як необхідна передумова успішного виховання дитини.

Взаємовплив сімейного і суспільного дошкільного виховання (історичний аспект). Заклад дошкільної освіти, сім'я, школа. Форми і методи взаємодії дошкільного навчального закладу із сім'єю. Сім'я як основа соціалізації особистості. Теоретико-методологічні основи сімейного виховання. Роль членів родини у сімейному вихованні. Педагогічна просвіта сучасних батьків. Підготовка дитини до навчання в школі.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семинарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
5-й семестр						
Модуль 1. Забезпечення прав дитини: особливості, історія та нормативно-правові документи						
Тема 1. «Правове виховання дітей дошкільного віку» як навчальна дисципліна.	4	2				2
Тема 2. Правова освіта дітей: поняття, значення, принципи.	9	2	2			5
Тема 3. Генеза вітчизняного правового виховання.	8	2	2			4
Тема 4. Нормативно-правове забезпечення правового виховання дітей в Україні.	11	2	4			5
Тема 5. Правове виховання дітей як напрямок дошкільної освіти	8	2	2			4
Тема 6. Система правового виховання в Україні та в закладах дошкільної освіти	11	2	4			5
Тема 7. Мета і завдання правового виховання в закладі дошкільної освіти	9	2	2			5
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	62	16	16			30
Модуль 2. Правове виховання дошкільників – як необхідна передумова успішного виховання дитини.						
Тема 8. Організація правового виховання в Україні та в закладах дошкільної освіти.	9	2	2			5
Тема 9. Особливості правової освіти і правового виховання в інших державах.	9	2	2			5
Тема 10. Педагогічний супровід правового виховання дітей дошкільного віку.	9	2	2			5
Тема 11. Правоосвітня робота в закладі дошкільної	9	2	2			5

освіти						
Тема 12. Система роботи педагогів з дітьми дошкільного віку за парціальними програмами по правовому вихованню.	11	2	4			5
Тема 13. Партнерство між родиною і ЗДО як необхідна передумова успішного виховання дитини.	9	2	2			5
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	58	14	14			30
Разом за семестр	120	30	30			60

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
7-й семестр						
Модуль 1. Забезпечення прав дитини: особливості, історія та нормативно-правові документи						
Тема 1. «Правове виховання дітей дошкільного віку» як навчальна дисципліна.	8	0,5	0,5			7
Тема 2. Правова освіта дітей: поняття, значення, принципи.	9	0,5	0,5			8
Тема 3. Генеза вітчизняного правового виховання.	9,5	1	0,5			8
Тема 4. Нормативно-правове забезпечення правового виховання дітей в Україні.	10	1	1			8
Тема 5. Правове виховання дітей як напрямок дошкільної освіти	9,5	1	0,5			8
Тема 6. Система правового виховання в Україні та в закладах дошкільної освіти	10	1	1			8
Тема 7. Мета і завдання правового виховання в закладі дошкільної освіти	10	1	1			8
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	66	6	5			55
Модуль 2. Правове виховання дошкільників – як необхідна передумова успішного виховання дитини.						
Тема 8. Організація правового виховання в Україні та в закладах дошкільної освіти.	8	0,5	0,5			7
Тема 9. Особливості правової освіти і правового виховання в інших державах.	9	0,5	0,5			8
Тема 10. Педагогічний супровід правового виховання дітей дошкільного віку.	9	0,5	0,5			8
Тема 11. Правоосвітня робота в закладі дошкільної освіти	9	0,5	0,5			8
Тема 12. Система роботи педагогів з дітьми дошкільного віку за парціальними програмами по правовому вихованню.	9,5	1	0,5			8
Тема 13. Партнерство між родиною і ЗДО як необхідна передумова успішного виховання	9,5	1	0,5			8

дитини.						
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	54	4	3			47
Разом за семестр	120	10	8			102

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Правова освіта дітей: поняття, значення, принципи.	2	0,5
2	Генеza вітчизняного правового виховання.	2	0,5
3	Нормативно-правове забезпечення правового виховання дітей в Україні.	4	1
4	Правове виховання дітей як напрямок дошкільної освіти	2	0,5
5	Система правового виховання в Україні та в закладах дошкільної освіти	4	1
6	Мета і завдання правового виховання в закладі дошкільної освіти	2	0,5
7	Організація правового виховання в Україні та в закладах дошкільної освіти.	2	0,5
8	Особливості правової освіти і правового виховання в інших державах.	2	0,5
9	Педагогічний супровід правового виховання дітей дошкільного віку.	2	0,5
10	Правоосвітня робота в закладі дошкільної освіти	2	0,5
11	Система роботи педагогів з дітьми дошкільного віку за парціальними програмами по правовому вихованню.	4	1
12	Партнерство між родиною і ЗДО як необхідна передумова успішного виховання дитини.	2	1
Разом		30	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Створити перелік фільмів, у яких порушено права дітей, вказати які саме права.	3	7
2	Підібрати 5 висловів видатних людей про права та свободи людини (записати їх у креативний щоденник).	3	7
3	Ознайомитися з офіційним сайтом ООН України: зробити за вибором стислий конспект-презентацію щодо новин ООН.	4	7
4	Ознайомитися з офіційним сайтом ООН України: вказати перелік міжнародних документів щодо забезпечення прав дітей та молоді.	3	7
5	Виготовити кросворд, використовуючи ключові слова: Варіант 1. Дитина, виховання, культура, житло, навчання, освіта, батьки, розвага, свобода. Варіант 2. Захист, право, праця, навчання, виховання, охорона, держава. Продумати запитання до кожного слова.	6	8
6	Підібрати ігрові вправи про права дитини.	3	7
7	Підібрати афоризми та вислови, народні прислів'я про права дитини.	3	7

8	Розробити анкету для батьків з правового виховання дітей дошкільного віку.	6	8
9	Розробити інформаційні листи для батьків з правового виховання дітей дошкільного віку.	5	8
10	Зробити підбірку художньої літератури для батьків з правового виховання дітей дошкільного віку.	3	7
11	Виготовити настільну гру по правовому вихованню.	6	8
12	Скласти конспекти інтегрованих занять для дітей молодшого дошкільного віку.	5	7
13	Скласти конспекти інтегрованих занять для дітей середнього дошкільного віку.	5	7
14	Скласти конспекти інтегрованих занять для дітей старшого дошкільного віку.	5	7
Разом		60	102

6.5. Індивідуальні завдання

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: дослідження практичних ситуацій; підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми з елементами наукового дослідження та його презентація; презентація власних досліджень, підготовка до олімпіад, конференцій; написання есе; виконання вправ різного рівня складності, складання і розв'язування задач, тестових завдань; розробка моделей, явищ і процесів; анотація опрацьованої додаткової літератури (відеофільмів, переглянутих у відео-лабораторіях); розробка поурочних планів і конспектів уроків, розробка сценаріїв виховних справ, дослідження колективу академічної групи; порівняльна характеристика вивчених явищ, процесів тощо; анотація прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; анотації до; аналіз підручників; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми тощо.

Завдання (max. – 5 б.)

1. Підготувати тренінг для педагогів.
2. Скласти вірш за методикою синквей використовуючи ключові слова.
3. Зробити підбірку казок по правовому вихованню.
4. Виготовити дидактичну гру на тему «Охорона дитинства».
5. Скласти кросворд використовуючи ключові слова.
6. Скласти конспекти інтегрованих занять для дітей молодшого, середнього та старшого віку за парціальною програмою.
7. Створити листівку-презентацію «Щасливе дитинство».
8. Розробити інформаційні листи для батьків.
9. Скласти план роботи вихователя на тиждень «Правове виховання»
10. Розробити анкету для батьків по правовому вихованню та охороні дитинства.
11. Підібрати афоризми та вислови, народні прислів'я про права дитини.
12. Зробити підбірку мультфільмів про права дитини та охорону дитинства.

Теми рефератів (max. – 5 б.)

1. Наведіть приклади реалізації норм права через правовідносини (розрізняють дві форми реалізації норм права через правовідносини (два типи): договірна, адміністративна).
2. Коли реалізується норма права, що містить заборону будь-яких дій без створення правовідносин? Відповідь аргументуйте, посилаючись на конкретні приклади.
3. Складіть ігру-вправу, в якій дітям пропонується розв'язати ситуації з певним морально-правовим змістом.
4. Складіть дидактичну гру, наприклад, «Порівняй героїв казок», «Яке право порушено», «Що добре, а що погано», «Східці правди (доброти, ввічливості)».
5. Придумайте сюжет, коли казкові герої змінюють свою поведінку, і їхні вчинки вже не завдають болю, кривди, зневаги іншим.

6. Підготуйте морально-етичну бесіду на тему: «Правила доброти».
7. Підготуйте бесіду на тему: «Наші обов'язки».
8. Підготуйте морально-етичну бесіду на тему: «Правила чесності».
9. Підготуйте бесіду на тему: «Добрі та погані вчинки».
10. Підготуйте бесіду з батьками на одну з таких тем: «Виховання дітей – спільна справа батьків і педагогів», «Роль сім'ї у розвитку особистості дитини», «Дотримання прав дитини. Обов'язки батьків. Конвенція ООН про права дитини», «Вікові особливості дошкільника», «Етика стосунків у сім'ї», «Типові помилки у сімейному вихованні», «Культура спілкування», «Наскільки самостійна ваша дитина», «Щаслива сім'я. Яка вона?».

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: мультимедійна та інтерактивна дошки.

Обладнання: проєктор, ноутбук.

Програмне забезпечення: Google Meet, Moodle (Modular Object Oriented Digital Learning Environment), інтерактивні засоби (електронна пошта, комп'ютерні комунікації та відеоконференції).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів: монографія / С. А. Васильєва, Н. В. Гавриш, В. В. Рагозіна. за наук. ред. Н. В. Гавриш. Кропивницький : ІМЕКС - ЛТД, 2021. 226 с.
2. Ковальчук В. Теорія і практика виховання. Методичні рекомендації до семінарських занять /для студентів спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія). Житомир: Вид-во ЖДУ, 2023. 50 с. URL: http://eprints.zu.edu.ua/36144/1/Ковальчук_Метод_матеріали%20з%20ТіПВих_2023.pdf (дата звернення: 15.06.2024).
3. Маценко Л. М. Теорія і методика виховання : навчальний посібник. Вид. 3-тє, доп., перероб. Київ : ЦП «Компринт», 2019. 319 с. URL: http://dglb.nubip.edu.ua:8080/bitstream/123456789/6197/1/Маценко_Теорія%20і%20методика%20виховання.pdf (дата звернення: 15.06.2024).
4. Методичний посібник до парціальної програми з розвитку соціальних навичок ефективної взаємодії дітей віком від 4 до 6-7 років «Вчимося жити разом» / Т.О. Піроженко, О.Ю. Хартман, К.В. Палієнко, М.В. Павленко. К. : Алатон, 2016. 112 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/programi/2.pdf> (дата звернення: 15.06.2024).
5. Педагогіка українського дошкілля: Ч. 2. / Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. К. : Видав. Дім «Слово», 2019. 360 с.
6. Педагогіка українського дошкілля: Ч. 3. / Лисенко Н.В., Кирста Н.Р., Лазарович Н.Б. К. : Видав. Дім «Слово», 2019. 376 с.
7. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : підручник 4-те видання, перероблене. К. : ВЦ «Академія», 2018. 408 с.

Нормативно-правова база

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу. Практика управління дошкільним закладом. 2021. №1. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 15.06.2024).
2. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 15.06.2024).
3. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> (дата звернення: 15.06.2024).
4. Закон України «Про охорону дитинства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення: 15.06.2024).

5. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2342-15#Text> (дата звернення: 20.06.2024).
6. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.06.2024).
7. Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації». URL: <https://kr-admin.gov.ua/mol/molod/33.pdf> (дата звернення: 20.06.2024).
8. Закон України "Про протидію торгівлі людьми". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text> (дата звернення: 20.06.2024).
9. Закон України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> (дата звернення: 20.06.2024).
10. Конвенція ООН про права дитини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 20.06.2024).
11. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 15.06.2024).
12. Наказ Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах від 29.07.2019 URL: <http://osvita.ua/legislation/other/5397/>, (дата звернення: 15.06.2024).
13. Нова редакція Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5d5/279/7ca/5d52797ca746c359374718.pdf> (дата звернення: 20.06.2024).
14. Про Національну програму виховання дітей та учнівської молоді в Україні <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-98601-04> (дата звернення: 15.06.2024).

Додаткова література

1. Козубовська І.В., Попадич О.О. Соціально-правовий захист дітей, позбавлених батьківського піклування : зарубіжний досвід. Методичні рекомендації для студентів дошкільної і початкової освіти. Навчально-методичне видання. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», вид-во «Говерла», 2021. 27 с.
2. Попадич О., Козубовська І., Сойма Н. Організація соціально-педагогічної роботи з дезадаптованими дітьми: зарубіжний досвід (методичні рекомендації). Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2022. 31 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/39061> (дата звернення: 15.06.2024).
3. Правове виховання дошкільників: методичні поради. Варва, 2014. 81 с.
4. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Правова освіта дошкільнят» / Упоряд. Т.Ю. Верещака, Н.Т. Ісаєва. Х., 2004. 143 с.
5. Філософія правового виховання : навч. посіб. / А. П. Гетьман, О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана, О. Г. Данильяна. Х. : Право, 2012. 248 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Електронний репозитарій ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/password-login;jsessionid=07D02C747F9258A875207EC98113F199#null> (дата звернення: 14.06.2024).
2. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник». Вид. 3-тє, доп. Тернопіль : Мандрівенць, 2023. 210 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/programi/2023/15.03.2023/Kompl.prohrama.rozvytku.ditey.doshk.viku.2023-SONYASHNYK.15.03.2023.pdf> (дата звернення: 15.06.2024).
3. Наукова бібліотека ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/> . (дата звернення: 14.06.2024).
4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 15.06.2024).
5. Парціальні програми МОН України. URL: http://nem-ruo.edu.kh.ua/metodichna_robota/doshkilna_osvita/parcialjni_programi_monu/ (дата звернення: 15.06.2024).

6. Педагогіка. URL: <https://pedagogika.at.ua> (дата звернення: 15.06.2024).
7. Програма «Зерно любові». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/2021/Prohramy/25.01/Prohrama%20Zerno%20lyubovi.pdf> (дата звернення: 15.06.2024).
8. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля / О.І. Білан, за заг. ред. О.В. Низковської. 256 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/Bilan_Programa_Ukrdoshkillja_2017.pdf (дата звернення: 15.06.2024).
9. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я – маленька людина». URL: <https://vseosvita.ua/library/programa-z-pravovogo-vihovanna-ditej-doshklnogo-viku-a-malenka-ludina-273714.html> (дата звернення: 15.06.2024).
10. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Україна – моя Батьківщина. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/8ukrayina-moya-batkiyshhina-rejpolska.pdf> (дата звернення: 15.06.2024).
11. Сайт електронного навчання ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://e-learn.uzhnu.edu.ua/> (дата звернення: 15.06.2024).
12. Українська педагогіка. URL: <http://ukped.com> (дата звернення: 15.06.2024).
13. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / О.П. Аксьонова, А.М. Аніщук, Л.В. Артемова [та ін.]; наук. кер. О.Л. Кононко. К. : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 488 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/programma-ya-y-sviti.pdf> (дата звернення: 15.06.2024).

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)